

ЛОВЛЯ ДМИТРО СЕРГІЙОВИЧ

Історія вищих навчальних закладів – це історія конкретних людей. Своїм розвитком інститути в значній мірі зобов'язані волі, таланту, культурі окремих особистостей. Це було у всі доби й усі епохи.

Такою людиною в історії двох медичних інститутів – Харківського й Чернівецького (нині Харківський та Буковинський державні медичні університети) – стала прекрасна людина, талановитий організатор і керівник вищої медичної школи Дмитро Сергійович Ловля.

Доля Д. С. Ловлі, як і багатьох людей, початок творчої діяльності яких припав на 20-30-і роки минулого сторіччя, була щасливою й водночас важкою й трагічною.

Народився Дмитро Сергійович 8 листопада 1895 р. в сім'ї торговців у с. Ремешки Біжецького повіту Тверської губернії. В 1914 р. Д. С. Ловля закінчив Тверську чоловічу гімназію, в тому ж році поступив на медичний факультет Московського університету. Навчаючись в університеті, у 1916 р. почав працювати медичним працівником в евакошпиталі Москва-Лефортово.

Не закінчивши університету, Д. С. Ловля повернувся в 1918 р. у м. Твер, де працював у губнаросвіті та міськнаросвіті інструктором з питань позашкільної освіти. В 1919 р. переїхав до м. Змієва Харківської області і недовгий час працював також інструктором у повітовому комітеті наросвіті.

Потім Дмитра Сергійовича було переведено до Києва в Окружне санітарне управління політінспектором, що дозволило поновити заняття тепер вже у Київському медичному інституті.

В кінці 1921 р. Д. С. Ловля демобілізувався і, навчаючись в інституті, працював в органах охорони здоров'я. Біля двох років очолював повітовий, а потім окружний відділ охорони здоров'я на Київщині, біля року – губздороввідділ на Волині.

В 1924 р., будучи студентом 5 курсу, став деканом робітфаку Київського інституту народної освіти.

В 1925 р. Дмитро Сергійович закінчив медінститут за терапевтичним напрямом і вже наступного року працював головним лікарем 2-ї Київської робітничої лікарні. З 1928 р. – головним лікарем 1-ї залізничної лікарні Одеси.

У 1929 р. його було призначено директором Харківського медичного інституту.

За період самостійного існування Харківського медичного інституту (з 1920 р. спадкоємця медичного факультету Харківського університету),

в ньому змінилося 8 керівників. Становище було дуже складним. За свідочством заввідділом вищої школи Наркомздоров'я України Л. Духіна «Ловлю було переведено до Харківського медичного інституту в період, коли цей інститут гостро потребував підсилення».

Але завдяки вмілому та енергійному керівництву, принциповому та вимогливому ставленню до людей, чесному й відповідальному виконанню Д. С. Ловлю своїх обов'язків, положення інституту за недовгий час значно змінилося на краще.

Під час перебування Дмитра Сергійовича на посаді директора ХМІ значно зміцнилась учбово-матеріальна база кафедр інституту в цілому, розгорнулась велика методична робота. Фактично інститут стає свого роду лабораторією, де створювались, перевірялись та втілювались в життя нові методи викладання. Всі програми, що були видані в той час Наркоматом охорони здоров'я, були розроблені кафедрами ХМІ. В методкомісіях НКОЗ, в його Науковій Раді професура Харківського медичного інституту відіграла вирішальну роль.

В 1935 році інститут складався з 3-х факультетів з кількістю студентів 2359 чол. і п'ять робітфаків. На 58 його кафедрах працювало 58 професорів, 35 доцентів і 278 асистентів. Серед професорського складу були 1 академік, 2 члена кореспонденти Академії наук, 3 заслужених діяча науки та 3 заслужених професори.

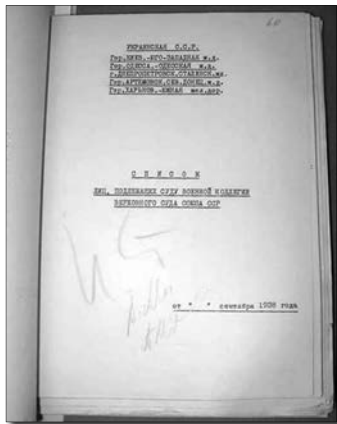
У 1935 році Харківський медичний інститут під керівництвом Д. С. Ловлі став переможцем українського конкурсу на кращий вищий медичний навчальний заклад.

Харківський університет (Старий корпус)

Але 1 жовтня 1937 року через безглуздий донос робота Дмитра Сергійовича на цій посаді була перервана арештом НКВС. Арешту передували неодноразові протягом 1936-1937 років упереджені перевірки діяльності директора, декілька партійних персональних справ.

Д.С. Ловлю звинуватили у тому, що він «вів в інституті ворожу діяльність», насаджував ворогів, не пускав очистити інститут від троцькистсько-бухарінських та націоналістичних виродків».

Список лиц, подлежащих суду военной коллегии Верховного Суда Союза ССР:
ЛОВЛЯ Дмитрий Сергеевич.
12.09.38 Украинская ССР, Харьковская область Кат. 2.
АП РФ, оп. 24, дело 418, лист 92

Військовою колегією Верховного Суду СРСР 21 жовтня 1938 року за статтями 54-7, 20-54-8, 54-11 КК УРСР засуджений на 12 років ув'язнення з позбавленням прав на 5 років і конфіскацією особистого майна.

Термін покарання відбував у Північсхідтабі НКВС на копальні Верхньо-Оротуканського району Колимського округу Хабаровського краю.

Нестерпні умови праці тут, здавалося, прирікали його на загибель. Але Пленумом Верховного Суду СРСР вирок від 21 жовтня 1938 року скасовано, справу направлено на дослідження; постановою міськвідділу НКВС м. Харкова від 22 березня 1940 року справу припинено за відсутністю складу злочину (стаття 4 п. «д» КПК УРСР) зі звільненням з-під варти, поверненням документів і конфіскованого майна.

Звільнений з Північсхідтабу 8 червня 1940 року, Д. С. Ловля повернувся до Харкова і почав працювати асистентом на кафедрі мікробіології у першому ХМІ.

Під час Вітчизняної війни разом з інститутом перебував в евакуації у м. Чкалові (нині Оренбург), де крім викладання, працював головним державним санітарним інспектором Чкаловської області. У зв'язку з загрозливим епідемічним станом у Чкаловській області рішенням облвиконкому його було направлено на роботу до облздороввідділу, де він очолив санітарно-епідемічний відділ.

З цієї посади рішенням ЦК КП(б)У в серпні 1945 р. його було переведено до Чернівців на посаду директора Чернівецького медичного інституту, який був створений шляхом передислокації у Чернівці 2-го Київського медичного інституту.

У короткі строки, завдяки активній підтримці колективу викладачів і студентів, щоденній увазі й допомозі Міністерства охорони здоров'я, місцевої влади, інших медичних інститутів країни, було створено необхідні умови для роботи Чернівецького медичного інституту.

В цей час особливо проявився його таланти як організатора і керівника великого вузівського колективу, уважного до його потреб і запитів, сердечного і чуйного по відношенню до кожного, хто звертався зі своїми радощами і смутками до директора.

В 1949 р. Д. С. Ловля захистив кандидатську дисертацію, в основу якої були покладені дані, отримані в результаті практичної діяльності у воєнні роки. Тема дисертації «Медико-санитарные организации в борьбе за ликвидацию сыпного тифа в Чкаловской, Харьковской и Черновицкой областях в годы Великой Отечественной войны 1941-1945 гг. и послевоенные годы».

В 1950 р. йому було присвоєно звання доцента.

Займаючи посаду директора інституту, Д. С. Ловля за сумісництвом працював ще на кафедрі інфекційних хвороб. Клопітлива посада керівника інституту у важкі повоєнні роки не давала йому можливості повноцінно займатися науковою роботою.

За свідоцтвом сучасників, він в першу чергу намагався дати можливість творити науку іншим. Так було у Харківському, так і в Чернівецькому медінститутах. А бути співавтором наукових робіт і винаходів, у виконанні яких він не брав безпосередньої участі, він не міг собі дозволити. Тому перелік його наукових робіт зовсім невеликий.

Але він заслужив любов і приязнь багатьох людей, з якими спілкувався по роботі, зустрічався в житті.

Високий авторитет Д. С. Ловлі в колективі Харківського медичного інституту сприяв тому, що до Чернівецького медичного інституту разом з ним перейшло працювати багато вчених з Харкова.

Зокрема, це М. М. Зотін, який довгий час був заступником директора ХМІ з навчальної роботи.

Від 1945 по 1951 р. завідуючою кафедрою психіатрії Чернівецького медичного інституту працювала проф. Н. П. Тагаренко, яку обрали депутатом міської Ради депутатів трудящих, а згодом – депутатом Верховної Ради УРСР.

Завідуючим кафедрою фармакології став професор С. П. Закривидорога, випускник ХМІ, що у свій час закінчив робфак цього ж інституту. Працюючи у Чернівцях, він виготовив ліки – терпентин, що добре себе зарекомендували при лікуванні багатьох шкірних хвороб.

У ЧМІ працювали О. І. Самсон, Г. А. Троян, В. К. Патратий та інші представники харківських медичних наукових шкіл.

У 50-х роках минулого століття кафедру нормальної анатомії Чернівецького медичного інституту очолила Вікторія Антонівна Малішевська – учениця відомого українського вченого-анатома, завідувача однойменної кафедри Харківського медичного інституту професора Р. Д. Синельнікова. Саме ця когорта науковців під керівництвом ректорів Д. С. Ловлі (1945-1951) і М. Б. Маньковського (1951-1954) започаткувала діяльність медінституту в перші десять років після переїзду його в Чернівці.

Уже в 1946 році відбувся перший випуск 88 лікарів, із яких 8 отримали дипломи з відзнакою. Із початком своєї діяльності в Чернівцях інститут стає науково-методичним і лікувально-профілактичним центром Буковини. Науковці інституту разом із місцевими органами охорони здоров'я ліквідували в краї епідемії висипного (1944) та поворотного (1945) тифів, запобігли епідемії черевного тифу (1945), ліквідували високу захворюваність венеричними хворобами (1944-1948), туберкульозом (1944-1958), ендемічним зобом (1946-1963), більше ніж у 15 разів зменшили дитячу смертність (1944-1968).

Помер Дмитро Сергійович Ловля після тяжкої хвороби у квітні 1955 р. Йому не виповнилося і 60 років. Про те, наскільки поважали у Чернівцях Д. С. Ловлю, свідчила багатолюдна процесія на похованні. Д. С. Ловлю проводжало в останню путь усе місто. За свідченням сучасників, студенти-медики несли свого директора на Центральний цвинтар міста на руках.

Пам'ятником йому залишився Буковинський державний університет, першим директором якого він був.

Наукова спадщина Д. С. Ловлі

Наукові статті

1. Ловля Д. С. Прошлое и настоящее / Д.С. Ловля // 125 лет Харьковского медицинского института (1810-1935). – Харьков, 1935. – С.9-11.
2. Ловля Д. С. 125 лет Харьковского медицинского института / Д. С. Ловля // Врачебное дело. – 1935. – № 12. – С.963-968.
3. Ловля Д. С. Харьковскому медицинскому институту – 125 лет / Д. С. Ловля // Фронт науки и техники. – 1935. – № 11-12. – С.54-58.
4. Ловля Д. С. Медико-санитарные организации в борьбе за ликвидацию сыпного тифа в Чкаловской, Харьковской и Черновицкой областях в годы Великой Отечественной войны и послевоенные годы / Д. С. Ловля – Черновцы, 1949.

Бібліографія

1. Буковинська державна медична академія: становлення, здобутки, перспективи розвитку (до 60-ліття від дня заснування) / В.П. Пішак, М.Ю. Коломоєць, І.Й. Сидорчук [та ін.] – Чернівці: БДМА, 2004. – С.11-12.
2. Деген Ион. Портреты учителей: Д. С. Ловля. / Ион Деген. – Тель-Авив, 1992.
3. Кобилянський С.Д. Історія медицини Буковини. Цифри і факти / С.Д. Кобилянський, В.П. Пішак, Б.Я. Дробніс. – Чернівці: Медакадемія, 1999. – С.172-173.
4. Корнілова О.І. Спогади заслуженого діяча науки УРСР, професора, доктора медичних наук // Архів редакційно-видавничої групи Харківського тому серії «Реабілітовані історією». – Рукопис, російською. – 1998. – Жовт. – 4 с.
5. Репресовані та реабілітовані лікарі України / Я. Ганіткевич, П. Пундій // Українські лікарі: біобібліогр. довідник – Львів, 2008. – Кн. 3. – С. 321.
6. Перцева Ж.М. Ловля Дмитро Сергійович / Ж.М. Перцева // Історія ХДМУ. 200 років – Х.: Контраст, 2005. – С.714-717.
7. Перцева Ж.Н. Очерки истории Харьковского медицинского института / Ж.Н. Перцева – Х.: Медичний університет, 1969.
8. Сторінки історії Чернівецького медичного інституту / [за ред. В. П. Пішака] – Чернівці: ЧМІ, 1994. – С. 23, 30.
9. Сторінки історії: бібліографічний довідник завідувачів кафедр та професорів Буковинської державної медичної академії (1944-1998) / [за ред. В.П. Пішака] – Чернівці, 1999. – С.7.